

Utrikesutskottet

Nordiska rådet Finlands delegation verksamhetsberättelse 2021

INLEDNING

Remiss

Nordiska rådet Finlands delegation verksamhetsberättelse 2021 (B 11/2022 rd): Ärendet har remitterats till utrikesutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- ordförande Erkki Tuomioja, Finlands delegation i Nordiska rådet
- stora utskottets ordförande, riksdagsledamot Satu Hassi
- minister för nordiskt samarbete och jämställdhet Thomas Blomqvist
- utskottsråd Anna Sorto, riksdagen
- råd för internationella ärenden Mari Herranen.

Samband med andra handlingar

I samband med verksamhetsberättelsen från Nordiska rådets delegation 2021 har utskottet också behandlat årsberättelsen om det nordiska regeringssamarbetet 2021. Berättelsen har beretts av utrikesministeriet och den har utarbetats utifrån sammanfattningar som olika ministerier, organisationer och sekretariatet för nordiskt samarbete har lämnat.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Danmark var Nordiska rådets ordförandeland 2021. Året präglades för andra året i följd av coronapandemin och dess direkta och indirekta konsekvenser för det nordiska samarbetet och mötespraxisen. Centrala teman som behandlades under Danmarks ordförandeskap var bland annat hybridhot och cybersäkerhet. I anknytning till dessa konstateras det i berättelsen att samordningen mellan de nordiska länderna behöver vidareutvecklas och att det är viktigt att skapa en gemensam lägesbild för att bemöta hot. I berättelsen framhålls vikten av solidaritet mellan de nordiska länderna i händelse av hybridpåverkan eller ett cyberangrepp. För det här krävs en stark grund och ett grundligt förarbete mellan länderna.

Vid utfrågningen av sakkunniga betonades att förändringarna i den säkerhetspolitiska miljön har bidragit till att det säkerhets- och försvarspolitiska samarbetet under de senaste åren har fram-

Betänkande UtUB 10/2022 rd

hävts också i diskussionerna i Nordiska rådet. Detta har ytterligare ökat till följd av Rysslands attack mot Ukraina. Temat får en allt större betydelse också i och med Finlands och Sveriges Nato-medlemskap. Utrikesutskottet ser det som viktigt att både genom Nordiska rådets utrikespolitik och via Nato främja en utrikespolitik som bygger på en gemensam nordisk värdegrund,

Rådet följde fortsatt med situationen i Belarus som en av de viktiga utrikespolitiska frågorna. Den försämrade situationen för de mänskliga rättigheterna och yttrandefriheten i landet har redan i flera års tid väckt oro inom Nordiska rådet. Finlands delegation framställde under berättelseåret ett medlemsförslag om ett utbytesprogram för belarusiska studerande vars studiemöjligheter i Belarus har förvägrats av politiska skäl. Utskottet anser att initiativet är viktigt och konstaterar att det är ett konkret stöd för unga belarusier och för civilsamhället och en stark signal om att människor i Belarus inte är bortglömda. Enligt inkommen utredning ändras innehållet i förslaget för närvarande så att det motsvarar de förändrade förhållandena.

I Nordiska rådets årsberättelse redogörs mångsidigt för samarbetet mellan de nordiska länderna inom flera olika sektorer. Inom området hållbar utveckling och klimat diskuterade rådet bland annat hur den cirkulära ekonomin kan erbjuda lösningar för tillståndet i haven, de gemensamma nordiska klimat- och biodiversitetsmålen samt klimatsmart byggande. Utskottet välkomnar särskilt Nordiska rådets arbete för att engagera unga i frågor som berör naturens mångfald och klimatet. Nordiska rådet beslutade också om att inrätta en nordisk klimat- och biodiversitetsfond för unga.

Finland var under berättelseåret ordförande för Nordiska ministerrådet som svarar för samarbetet mellan de nordiska regeringarna. Finlands ordförandeskap var det första som styrdes av handlingsplanen 2021–2024, som utarbetats till stöd för statsministrarnas gemensamma handlingsplan Vision 2030. Enligt visionen ska Norden bli världens mest hållbara och integrerade region. Det här ska nås genom tre prioriterade teman: ett grönt Norden, ett konkurrenskraftigt Norden och ett socialt hållbart Norden. För att uppnå målen låg under Finlands ordförandeskap särskild fokus på försörjningstryggheten och beredskapen, den gröna omställningen och digitaliseringens möjligheter.

Samarbetet mellan Nordiska rådet och ministerrådet präglades 2021 av behandlingen av budgeten för nordiskt samarbete. Bakgrunden till budgettvisten var ministerrådets ståndpunkt om att flytta tyngdpunkten i det nordiska arbetet till klimatåtgärder, medan man på den parlamentariska sidan ansåg att i synnerhet nedskärningarna i kultur och utbildning inte var motiverade. Utrikesutskottet välkomnar att man enligt uppgift fann en kompromisslösning som var godtagbar för bägge parter. Å andra sidan är det oroväckande att det enligt uppgift också i år råder en tvist mellan råden om budgeten och enligt utskottet vore det viktigt att man i fortsättningen har bättre och mer långsiktiga samarbetsformer för att undvika sådana här problem.

De nordiska regeringarnas olika beslut om stängningar av gränserna på grund av coronapandemin försvagade och försvårade rörligheten, vilket också bidrog till att betydelsen av gränshinderarbete framhövdes ytterligare. Målet för gränshinderarbetet måste å ena sidan vara att undanröja befintliga gränshinder och å andra sidan att förhindra uppkomsten av nya gränshinder till följd av att ländernas nationella lagstiftning utvecklas. Det är också viktigt att i ett tidigt skede säkerställa att det nationella genomförandet av EU-direktiv inte leder till att det uppstår några gränshinder

Betänkande UtUB 10/2022 rd

mellan de nordiska länderna. Det är också viktigt att fästa uppmärksamhet vid digitala gränshinder så att de inte försvårar rörligheten mellan de nordiska länderna.

I Nordiska rådets internationella strategi (2018–2022) betonas utöver Östersjön och den arktiska regionen också samarbetet med EU. För att utveckla samarbetet beslutade rådet 2016 att för en treårsperiod inrätta ett kontor i Bryssel. Enligt uppgift kommer kontorets mandattid inte att förlängas efter 2022. I det nordiska samarbetet med EU vill utrikesutskottet särskilt framhålla betydelsen av samarbete och kontakter mellan de nordiska parlamentens behöriga EU-utskott. Dessutom anser utskottet att det kan vara till nytta att fackutskotten sammanträder med motsvarande utskott i de andra nordiska länderna. Nordiska rådets delegation kan ha en aktiv roll i att föra dessa aktörer samman.

En central fråga under berättelseåret var också förberedelserna inför Finlands ordförandeskap i Nordiska rådet 2022. I ordförandeskapsprogrammet ligger särskild fokus på den nordiska välfärdsmodellen och att den hålls bärkraftig också inför nya hot och utmaningar.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Utrikesutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner ett ställningstagande med anledning av berättelse B 11/2022 rd.

Utskottets förslag till ställningstagande

Riksdagen har ingenting att anmärka med anledning av berättelsen.

Helsingfors 14.10.2022

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Jussi Halla-aho saf
vice ordförande Erkki Tuomioja sd
medlem Eva Biaudet sv
medlem Inka Hopsu gröna
medlem Jouni Ovaska cent
medlem Jaana Pelkonen saml
medlem Jussi Saramo vänst
medlem Ville Tavio saf
medlem Elina Valtonen saml
medlem Anu Vehviläinen cent
medlem Anne-Mari Virolainen saml
ersättare Sakari Puisto saf.

Betänkande UtUB 10/2022 rd

Sekreterare var

utskottsråd Tiina Larvala.